

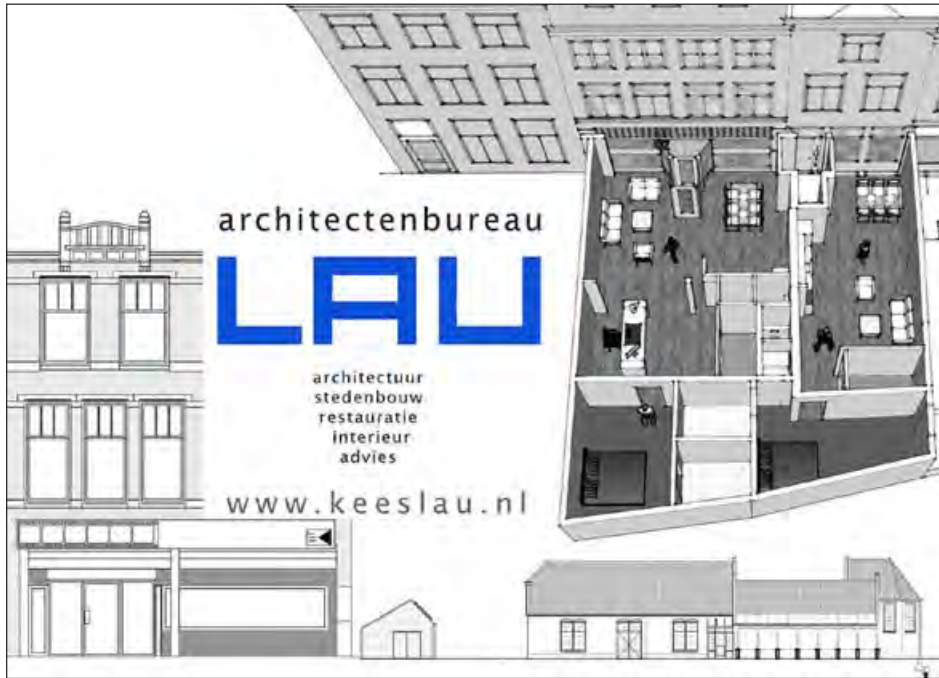
11 INSPIRERENDE DWAALTOCHTEN

op stap & ontdek!

wandelend langs erfgoed, natuur
en kunst in Oegstgeest

Veldman Rietbroek architecten

www.veldmanrietbroek.nl

www.vawr.nl

inhoud

- 1** Inhoudsopgave
- 3** Woord vooraf
- 4** Dwaaltocht 1: Oud-Poelgeest
- 6** Dwaaltocht 2: Natuurgebied Polders Oegstgeest
- 8** Dwaaltocht 3: Klinkenbergerplas
- 11** Dwaaltocht 4: Krekenpad & Groene Kerk
- 14** Dwaaltocht 5: Parken en waterwegen
- 16** Overzichtsplattegrond dwaaltochten
- 18** Dwaaltocht 6: Pastoorswetering
- 22** Dwaaltocht 7: Rhijngeest
- 24** Dwaaltocht 8: Endegeest
- 26** Dwaaltocht 9: Leidse Hout
- 28** Dwaaltocht 10: Nieuw Rhijngeest
- 30** Dwaaltocht 11: Scholen van vroeger
- 32** Met dank!

Dwaaltochten

*Corona: de wereld gekrompen tot
de eigen stek, de wijk, het dorp.*

*Word globetrotter in de achtertuin:
erfgoed van vroeger en toch zo nabij
feëriek groen om in te verdwalen
beelden zo dichtbij vertellen verhalen.*

*Op pad, de lanen in, ommetjes, dwaaltochten
op geringe afstand Oegstgeest (her)ontdekken
geniet van al die bijzondere en mooie plekken.*

Jan Halin

woord vooraf

Beste lezer,

Een jaar geleden keken we in september terug op een geslaagd Open Monumenten- en Osgerweekend in Oegstgeest. Het was de tiende editie van het Osgerweekend en met elkaar stelden we tevreden vast dat er ieder jaar weer méér bezoekers afkwamen op de leuke activiteiten en unieke plekken om te bezoeken in Oegstgeest. Aan de hand van een jaarlijks wisselend thema stelden inwoners hun huizen of tuinen open en konden bezoekers op de fiets langs de speciaal open-gestelde ateliers en monumenten. We keken toen allemaal uit naar het volgend jaar, 2020.

Maar corona heeft dit jaar een streep gezet door het ons zo vertrouwde Osgerweekend. Ook het Open Monumentenweekend gaat niet door. Gelukkig is het enthousiaste team van organisatoren niet bij de pakken neer gaan zitten en heeft er alles aan gedaan om u toch een aantrekkelijk alternatief te bieden. Want aandacht voor erfgoed en cultuur is juist ook in deze tijd heel belangrijk. Ik ben blij en dankbaar dat dit is gelukt.

Er is een coronaproof digitaal alternatief voor het Osgerweekend beschikbaar en ook dit boekje met mooie “dwaaltochten” maakt dat u het hele jaar door kunt genieten van erfgoed, cultuur en het fraaie groen in en om Oegstgeest. Met behulp van dit boekje komt u op de mooiste plekken in ons dorp. Op een moment dat het u uitkomt. Volgend jaar hoop ik van harte dat ik u weer persoonlijk mag verwelkomen in ons fraaie gemeentehuis en dat ik u dan mag trakteren op een interessante rondleiding door dit fraaie monument.

Matthijs Huizing

Wethouder monumenten en cultuur

oud-poelgeest

Oud-Poelgeest is een buitenplaats gelegen op een oude strandwal. Het landgoed heeft een parkbos (10 ha) met verschillende rijksmonumenten: kasteel (1668), koetshuis, een tuinmanswoning, een neogotische kapel, een boogbrug, een monumentale toegangspoort en een waterput uit 1550. Het landgoed is vrij toegankelijk voor publiek.

In het parkbos is recent veel aangepakt: meer licht rondom Boerhaaves beroemde Tulpenboom, een oude duiventil is opgeknapt en er is weer een steiger langs de historische Haarlemmertrekvaart. De wandeling kunt u afsluiten in het koetshuis en binnen genieten van de oude grandeur.

Thuijs te Poelgeest. Het was waarschijnlijk een versterkte boerderij die geleidelijk een versterkte burcht werd. Alleen de waterput die ooit op de binnenplaats stond, weerstond de tand des tijds.

Het huidige kasteel, eigenlijk een buitenplaats, is in 1668 gebouwd in de stijl van het Hollands classicisme. 200 jaar later gaf eigenaar Gerrit Willink het buiten een kasteelachtig aanzien met de karakteristieke torens en verzeen een kapel en koetshuis op het landgoed. Recent is het interieur van het kasteel prachtig gerestaureerd en straalt de pronkzaal als vanouds met kleurrijke plafonds, wandbespanning en houtwerk. In deze 19de eeuwse Drakenzaal staat weer één van de twee vermaarde marmeren tillenbeesten op de schouw. Jan Wolkers debuteerde met het 'autobiografische' verhaal *Het tillenbeest*.

In de 19de eeuw veranderde het tuinpark gelegen aan de Haarlemmertrekvaart van formeel Frans naar een Engelse landschapsstijl met slingerende paden en een boogbrug (2014 gerestaureerd).

Lees meer online!

Scan de QR-code en ga naar onze website.

B HERMAN BOERHAAVE (1668-1738)

Op de steen voor de trapopgang van kasteel Oud-Poelgeest, is te lezen dat Herman Boerhaave eigenaar van het kasteel was. In 1724 kocht hij dit buiten voor rust en ontspanning. Met drie professoraten: genees-, plant- en scheikunde, de vele studenten uit binnen- en buitenland die de briljante docent aantrok en zijn uitgebreide netwerk als wetenschapper en onderzoeker was Boerhaave een druk bezet man. Hij gebruikte het kasteelpark als dependance van de Leidse Hortus waar hij lange tijd prefect van was en legde een arboretum (bomentuin) aan. Vanuit de hele wereld werden exotische planten naar hem toegestuurd. Lopend door het kasteelpark is de beroemde tulpenboom – *Liriodendron Tulipifera* – te bewonderen. De Zweedse Carl von Linnaeus was onder de indruk van de bomencollectie.

C BEELDEN IN HET PARK

Reiger, Leontine Sies (brons, 1998)

Enigszins verscholen in het riet achter het kasteel staat roerloos een bronzen reiger in de vijver. Het waterdier helt voorover. Goed kijkend zie je dat de kunstenaar Leontine Sies het wezen dierlijke én menselijke trekken heeft gegeven. De armen op de rug lopen als vleugels uit in handen. Het linkerbeen lijkt in beweging te komen alsof de reiger de vleugels gaat uitslaan.

Conference, Royal Katiyo (hardsteen)

Rechts naast de entree zitten acht vogels in hoefijzervorm als groep dicht bijeen. Met de kopjes wat omhoog en de snavels naar voren is het net alsof ze met elkaar in gesprek zijn, een conference. De vogels, het zijn kwartels, hakte de Afrikaanse kunstenaar direct uit hardsteen, en taille direct. De ogen en snavels polijfde hij glad en glanzend in tegenstelling tot de lijven die hij ruw bewerkte en dof werden.

A KASTEEL OUD POELGEEST

C KUNSTWERKEN

- A MOLEN 'T POELTJE**
- B HISTORISCHE SCHEEPSTIMMERWERF**
- C WATERRAD POELGEEST**

Lees meer online!
 Scan de QR-code en ga naar onze website.

DWAALTOCHT 2 NATUURGEBIED POLDERS OEGSTGEEST

Dit gebied van het Zuid-Hollands landschap tussen de wijk Poelgeest, Haarlemmertrekvaart, de Warmonder Leede en de spoorlijn Leiden/Schiphol is een waar paradijs voor wandelaar en vogelliefhebber.

Veenweiden, ondiepe plassen, rietkragen en eilandjes trekken per jaar wel 100 vogelsoorten, zoals de rietzanger, de blauwborst, de grutto en de lepelaar. Trek uw wandelschoenen aan (het kan er nogal nat zijn en vol vogel- en ganzenpoep) en geniet van de beelden en geluiden van ganzen en vogels.

A MOLEN 'T POELTJE

Aan het begin van de wandeling aan de Oegstgeester kant staat de Klaas Hennepoel molen, 't Poeltje. Het is een ronde stenen bovenkruier en werd in 1787 gebouwd voor één van de diepste polders van Rijnland. Tot 1924 is de molen in bedrijf en wordt dan vervangen door een motorgemaal en pas in de 21ste eeuw volgt de redding na de definitieve overdracht aan de Rijnlandse Molensichting. Op zaterdag 10 juni 2006 wordt de molen officieel in gebruik genomen. De monumentale waarde van de molen wordt in hoge mate bepaald doordat hij als kleine ronde stenen poldermolen is uitgerust met een vijzel. De molen wordt in 2005 alleen uitwendig als draaibare molen gerestaureerd en wordt in bedrijf gehouden door een vrijwillige molenaar. Het gaande werk waarmee de molen weer water kan verplaatsen, wacht op een goede geveer die in de molen wil investeren.

Op de werf wordt gewerkt aan allerlei traditionele houten vaartuigen, tjotters, boeiers, schouwen, roeiboten, etc. Het krombranden van eikenhouten huidgangen blijft iedere keer weer boeien. Je kunt hier individueel of in groepsverband terecht voor rondleidingen en workshops. Een van de projecten is de reconstructie van een overnaads gebouwd boeijerjacht: een schip zoals de Leidse Stads- of Vroonboeijer, of zoals de boeijer die koning Willem I in 1815 liet bouwen voor de Russische tsaar Alexander I.

B HISTORISCHE SCHEEPSTIMMERWERF

Aan de Haarlemmertrekvaart ligt de historische scheepstimmerwerf, hoewel nieuw, ademt de sfeer uit van de 19de eeuw. Alexander de Vos bouwde hier in 2010 een houtschuur en timmerwerf zoals in vroegere eeuwen en vrijwel geheel met materialen en technieken van honderden jaren geleden. Doel van de historische scheepstimmerwerf "Klaas Hennepoel" is om (lokale) oude vaartuigen en scheepsbouwtechnieken in stand te houden. De werf schuur en de houtloods zijn volledig op ambachtelijk, authentieke wijze gebouwd: Rijnformaat stenen gemetseld met kalkmortel, gebinten en kapspanten met pen-en-gat verbindingen en houten nagels, hergebruikte oude holle dakpannen, gepotdekseld gevelbeschot.

C WATERRAD POELGEEST

ONTWERP HANSHAN ROEBERS

Iets buiten de polders bevindt zich het watterrad van ontwerper Hanshan Roebers. De wijk Poelgeest is gebouwd vanuit een bepaalde filosofie en opvatting over het water. Het rad is de verbeelding van het duurzame waterverhaal en symbool voor dit waterrijke gebied. Een grote blikvanger in de wijk Poelgeest, zeker vanuit de trein gezien. Het rad wordt licht voortbewogen door het water dat vanuit Poelgeest de Klaas Hennepoel-polder in- of terugstroomt. Helaas valt er alleen van zeer dichtbij soms iets van die beweging waar te nemen en is het originele licht getinte hout inmiddels verweerd tot een grijsgrauw geheel.

DWAALTOCHT 3

KLINKENBERGER-PLAS

De Klinkenbergerplas is een zandafgraving, die nu zo'n 30 jaar als recreatiegebied wordt gebruikt. Je kunt er wandelen, zwemmen, vissen of duiken. Tijdens de wandeling rond de twee plassen zie je een groot aantal vogels, eenden en ganzen. Iets buiten het plassen gebied (zie kaart) loopt de Haarlemertrekvaart met het mooie Tolhuys.

A KLINKENBERGERPLAS

B SMIENTEN

C OEVERZWALUWENKAST

D TOLHUYS

A KLINKENBERGERPLAS

De Klinkenbergerplas werd vroeger 'De put van Menten' genoemd. Huib Menten was de eigenaar van een zandput in de vroegere Voorhofpolder. Ongeveer 15 meter onder het veen stoot men daar, en bijna overal in de regio, op het zand dat in de laatste ijstijd de ondergrond van Nederland vormde en trouwens doorliep naar Engeland. Vooral vanaf de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw werden er enorme hoeveelheden zand gewonnen ten behoeve van de Merenwijk, de Schiphollijn en de aanleg van de wijken Haaswijk en Morsebel. Uiteindelijk ontstond er een plas van 60 hectare met een diepte tot 30 meter, de Klinkenbergerplas. De grote (zuidelijke) plas is diep en daarom vooral geschikt om te zwemmen, vissen of duiken. De kleine (noordelijke) plas is ondieper, heeft een glooiender oever. In 2017

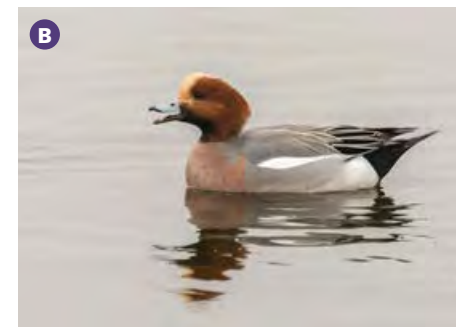
Lees meer online!

Scan de QR-code en ga naar onze website.

en 2018 heeft de gemeente Oegstgeest een groot project uitgevoerd om het gebied rond de plas aantrekkelijker te maken. Zo zijn nieuwe paden aangelegd en bestaande verbeterd. Honderden bomen en heesters zijn geplant, de recreatiefaciliteiten zijn opgeknapt en uitgebreid.

B SMIENTEN

Vooral in de winter is de plas vol smienten uit het noorden van Europa en Azië. De smient wordt om zijn kenmerkende roep ook wel 'fluiteend' genoemd. In Nederland broeden slechts enkele paartjes, maar in de winter is

de smient talrijk aanwezig. Smienten komen vanuit Scandinavië en Siberië naar Nederland om te overwinteren. Een aanzienlijk deel van de Noordwest-Europese populatie overwintert hier: het zijn er honderdduizenden. Op een winteravond is hun alleraardigste, fluitende roep te horen als smienten overvliegen: op weg naar het zuiden of op weg, om hun buikjes vol te eten.

C OEVERZWALUWEN

Onderdeel van de opknapbeurt in 2017 was ook het plaatsen van een oeverwaluwenkast. Een houten kast waarin 60 buizen van ongeveer 1 meter lengte zijn gemonteerd. Die werden in februari 2018 gevuld met een mengsel van zand en klei. In die buizen kunnen oeverwaluwen, die van nature in steile oevers of zandhopen broeden, hun nesten maken. Het project wordt beheerd door een aantal vrijwilligers. Er was grote opwinding toen op 26 juni 2018 de eerste oeverwaluwen hun nesten leken te gaan maken. Ook in 2020 vliegen ze in en uit.

D TOLHUYS

Net buiten de plas liggen de Haarlemertrekvaart en het Tolhuys; de trekvaart was de verbinding tussen Haarlem en Leiden. Haarlem en Leiden sloegen in 1657 de handen ineen om de afstand tussen beide steden met een 28,5 kilometer lange trekvaart te overbruggen. Van meet af aan was het de

bedoeling de kosten (450.000 gulden) terug te verdienen door het heffen van tol, onder meer vanuit de tolhuizen in Haarlem en Oegstgeest ('Het Leidse Hek'). Binnen acht maanden na de start van de aanleg van de trekvaart trok een paard de eerste trekschuit er al doorheen. De trekschuitdienst Haarlem - Leiden was direct een succes. Dankzij de trekvaart konden passagiers zonder overstappen in één dag heen en weer van en naar Amsterdam en Rotterdam. De Haarlemmer-

trekvaart werd een belangrijke ader in het landelijke trekvaartstelsel. Het reizen per trekschuit mocht dan niet snel zijn (gemiddeld vijf tot zeven kilometer per uur), efficiënt en comfortabel was het wel. Twee eeuwen lang zou de trekvaart het domein blijven van trekschuit, schipper, jager en trekpaard. Tot de komst van stoom halverwege de 19e eeuw het einde van de trekschuit inleidde. De teloorgang van de trekschuit was in 1860 een feit.

DWAALTOCHT 4 KREKENPAD & GROENE KERK

De wijk Haaswijk is in de jaren 80 gebouwd. De krekens in de wijk stammen uit de tijd dat de Oude Rijn nog een getijdenrivier was, meer dan duizend jaar geleden. Veel sloten van het oude weidegebied zijn in stand gehouden. Dit zorgt voor een verrassende vegetatie zeker in het voorjaar als bloemen en struiken langs het water en open stukken volop in bloei zijn. Bij het lopen van het krekenspad kan men niet alleen genieten van de plantenrijkdom, maar ook van de verschillende monumenten en beelden die de route rijk is.

A GROENE OF WILLIBRODKERK

In de negende eeuw stond op de plaats van de huidige Groene of Willibrordkerk een volgens de legende door Willibrord gewijd kerkje. In 690 zeilde Willibrord naar het Europese vasteland om hier het evangelie te verkondigen. In onze omgeving werkte hij vooral rond 725, en het zou op zijn aanwijzing zijn geweest, dat hier in 739 het eerste houten kerkje werd gebouwd op de resten van een Romeinse nederzetting. In 865 werd het kerkje verwoest door de Noormannen. Het lag langs een belangrijke route op de rand van een strandwal en was een van de eerste kerken in het graafschap Holland. De kerk is

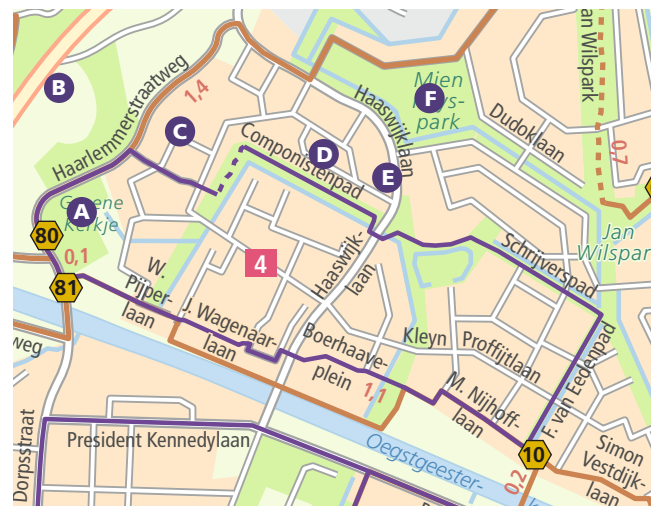

ontwerp

studio voor
grafische
vormgeving

Ingeland 9
3155 GC Maasland
info@pn-ontwerp.nl
06-30004145

ontwerp dat beweegt

- A** GROENE OF WILLIBRODKERK
- B** NIEUWE GEDEELTE BEGRAAFPLAATS
- C** KUNSTACADEMIE HAARLEM - LEIDEN
- D** HET MUZIEKLINT
- E** WATERWERK
- F** ANIMA I & II

meermalen vernieuwd en herbouwd. Na de verwoesting tijdens het beleg van Leiden is rond 1600 alleen het schip van de kerk herbouwd; de behouden tufstenen toren en het kostershuis werden gerepareerd. In 1662-1663 is het resterende deel van de kerk herbouwd, nu als Hervormde kerk. De kerk kreeg in de volksmond de naam 'Groene Kerk' doordat de kerkvoogd J. van den Berg in het laatste kwart van de 19de eeuw klimop liet aanbrengen. Bij de ingang, aan het begin van het pad, ziet u op de linkerzuil een beeld van Willibrord. In zijn rechterhand houdt hij een kerk en in zijn linkerhand het kruis, symbool van zijn zendingswerk. Op de rechterzuil ziet u een wat minder realistisch werk. Het verbeeldt de golven en het schip, waarmee Willibord naar het vaste land van Europa kwam, gemaakt door Monica Elias-van Panthaleon van Eck.

B BEGRAAFPLAATS

De begraafplaats bestaat uit een oud en een nieuw gedeelte. Het oudste deel vindt u rond de kerk. Met haar oude hoge bomen en grindpaden ademt het de sfeer van een historische begraafplaats. Het oudste graf dateert uit 1863. Op dit deel vindt u ook graven van bekende Nederlanders. Toen de begraafplaats begin deze eeuw vol dreigde te raken, is besloten om uit te

breiden. Aan de overkant van de weg is een nieuw deel gerealiseerd, dat in 2011 in gebruik is genomen. Dit nieuwe deel van de begraafplaats heeft een geheel eigen sfeer. Het kenmerkt zich door strakke lijnen en een moderne vormgeving.

C KUNSTACADEMIE HAARLEM LEIDEN

De Kunstacademie Haarlem Leiden (KHL) is een initiatief van de beeldende kunstenaars Pieter Berkhout en Fokkelien Faber. Zij vestigden in 1992 een particuliere en onafhankelijke academie voor beeldende kunst in de regio Leiden, aanvankelijk onder de naam *De Nieuwe Kunstschool*. De academie is opgericht als kunstenaarsinitiatief "voor en door kunstenaars" als alternatief voor het door de overheid gereguleerde HBO-kunstonderwijs. Deze academie vormt organisatorisch één geheel met de Kunstacademie Haarlem.

D HET MUZIEKLINT

In de buurt, waar de straten en lanen de namen dragen van componisten en dirigenten vinden we een beeld van kunstenaar Anton Broos, geboren in Delft en opgeleid aan de Rietveld Academie Amsterdam. Het beeld bevindt zich op het plantsoen aan de

Hendrik Andriessenlaan en moest dus iets te maken hebben met muziek. Het is een lint van muziek geworden. Een melodie die ijl maar ook fortissimo klinkt, zeker als je de vorm van het beeld goed bekijkt. Het lint gaat niet alleen omhoog en maakt golven, de kunstenaar heeft ook het horizontale vlak van het beeld doen kantelen. Afhankelijk van waar u staat ziet u telkens een andere vorm, een andere melodie dus.

E WATERWERK

ONTWERP PIET SLEGGERS, 1991, STAAL

Als basis is een piramidevorm gebouwd. Onder deze vorm zijn gebroken betontegels gemetseld. Water loopt in kleine golfjes naar beneden, hierdoor wordt beweging gecreëerd. De zon wordt in het water opgevangen. Het lijkt alsof het beeld beweegt en fladdert als een insect boven het water. Alsof een vlinder in het water speelt, naast een gebouw waar jonge kinderen spelend leren.

Lees meer online!

Scan de QR-code en ga naar onze website.

F ANIMA & ANIMA II

ONTWERP GERARD HALI

Anima fluit per Vias Naturalis I - Mien Ruyspark.

Anima II - Haarlemmertrekvaart, 400 meter verderop.

De staalconstructie in het park is onderdeel van het object dat 400 meter verderop staat aan de Haarlemmertrekvaart. De kunstenaar heeft met staal, kleur en licht gewerkt. Als de lichten bij beide kunstwerken ontstoken zijn ontstaat een nieuwe vorm, een beeld naast een beeld, "gebeeldhouwd licht". Het licht wordt gebruikt als beeldend middel. De twee beelden verbeelden dat de geest zich niet laat binden, maar haar eigen weg volgt. We zien een aquaduct, waardoor het water wegstroomt, het wordt geleid maar stroomt weg volgens haar eigen natuurwetten. De bol bovenop is symbool van onze planeet. Het maakt het wegstromen van het water volgens haar eigen wetten tot een universeel gegeven. Denkbeeldig stroomt het water naar het tweede deel van het kunstwerk. Dit is een schip dat drager is van onze eigen gedachten. Het ligt klaar om onze gedachten verder te voeren naar waarheen de stroom ons brengt.

DWAALTOCHT 5 PARKEN & WATERWEGEN

Erfgoed, natuur en kunst. Maak kennis met de geschiedenis van de waterwegen en dwaal door het Irispark, de buitenplaats Oud-Poelgeest, Hofbrouckerpark en geniet van buitenkunst.

Lees meer online!

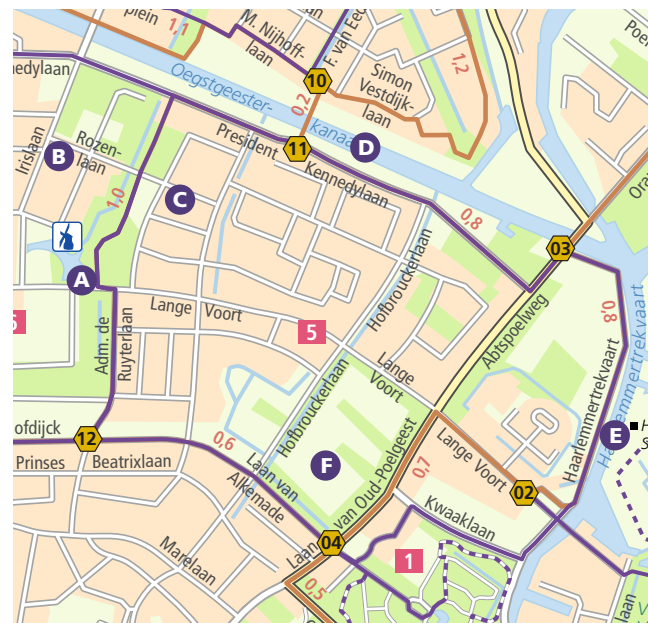
Scan de QR-code en ga naar onze website.

A IRISPARK

Op deze plek stond eeuwen geleden de ringwalburcht de Oudenhof. Een verdedigingswerk tegen aanvallen van de Vikingen. In het jaar 1400 was de Oudenhof verdwenen. Destijds een landschap met hier en daar wat boerderijen, en nu op ongeveer dezelfde plek het winkelcentrum. De heuvel waarop het beeld *De Verhalenverteller* staat, geeft de plek aan waar de burcht gestaan moet hebben en als de grond kon vertellen zouden we heel wat te weten kunnen komen over de geschiedenis van ons dorp.

De Verhalenverteller is een beeld van Maree Bok en Bas Lugthart uit 2006, gemaakt van staalplaat met een zinklaag. Luister naar de verhalen en herinneringen van Oegstgeestenaars over de geschiedenis van ons dorp.

De Oudenhofmolen is een wipmolen en dateert uit 1783 en is gebouwd ten behoeve van de bemaling van de polder Oudenhof. De kleine molen met een vlucht van 14,80 m is eigendom van de gemeente Oegstgeest.

- A IRISPARK
- B TENSIO ARCU ARIA
- C BEELD VAN BENNEKUM
- D OEGSTGEESTER KANAAL
- E HAARLEMMERTREKVAART
- F HOFBROUCKERPARK

B TENSIO ARCU ARIA

Uitstapje naar het prachtige gevelbeeld op de flat van de hoek Irislaan/Dahlialaan. Het beeld van rood graniet met muurankers van roestvrij staal uit 1993 van Margreet Brouwer heeft als titel *Spanning, Boog, Lucht*. Een speels wapperend lint op een saai gevel, deze komt daardoor tot leven.

C BEELD VAN HENK VAN BENNEKUM

Het stalen beeld (2005) verbeeldt een kader van 'samenwerking', er zijn twee elementen achter elkaar die lijken te schuiven. Het beeld (zonder titel) voor het Gezondheidscentrum - voorheen kantoor Buitenlust - illustreert de dynamiek van samenwerking.

D OEGSTGEESTER KANAAL

Het Oegstgeester Kanaal dateert van 1840, het werd geopend om de waterhuishouding te verbeteren, ook i.v.m. het leegmaken van de Haarlemmermeer. Wandel langs het kanaal naar de Abtspoelweg en steek de weg

over naar de Haarlemmertrekvaart, langs De Veerpolder met de voetbal- en cricketvelden van ASC.

E HAARLEMMERTREKVAART

De Haarlemmertrekvaart is 30 km lang (en heet van de grens van Oegstgeest Leidsevaart). Vanaf 1657, toen de eerste vaart per trekschuit plaatsvond totdat rond 1845 de spoorwegen op gang kwamen, was het de belangrijkste verbinding voor openbaar vervoer tussen Leiden en Haarlem. Bezoek de historische scheepstimmerwerf Klaas Hennepoel als die open is.

F HOFBROUCKERPARK

Wandel via de Kwaaklaan door het park van kasteel Oud-Poelgeest naar de Laan van Alkemade en zo kom je in het Hofbrouckerpark. Het park dateert van eind jaren 50 van de vorige eeuw. Wandel via de Hofdijck met de dubbele rij zomereiken terug naar het Irispark.

DWAALTOCHTEN

- 1 Oud-Poelgeest
- 2 Polders Oegstgeest
- 3 Klinkenbergerplas
- 4 Krekenpad & Groene kerk
- 5 Parken & waterwegen
- 6 Pastoorswetering
- 7 Rhijngest
- 8 Endegeest
- 9 Leidse Hout
- 10 Nieuw-Rhijngest
- 11 Scholen van vroeger

Lees meer online!

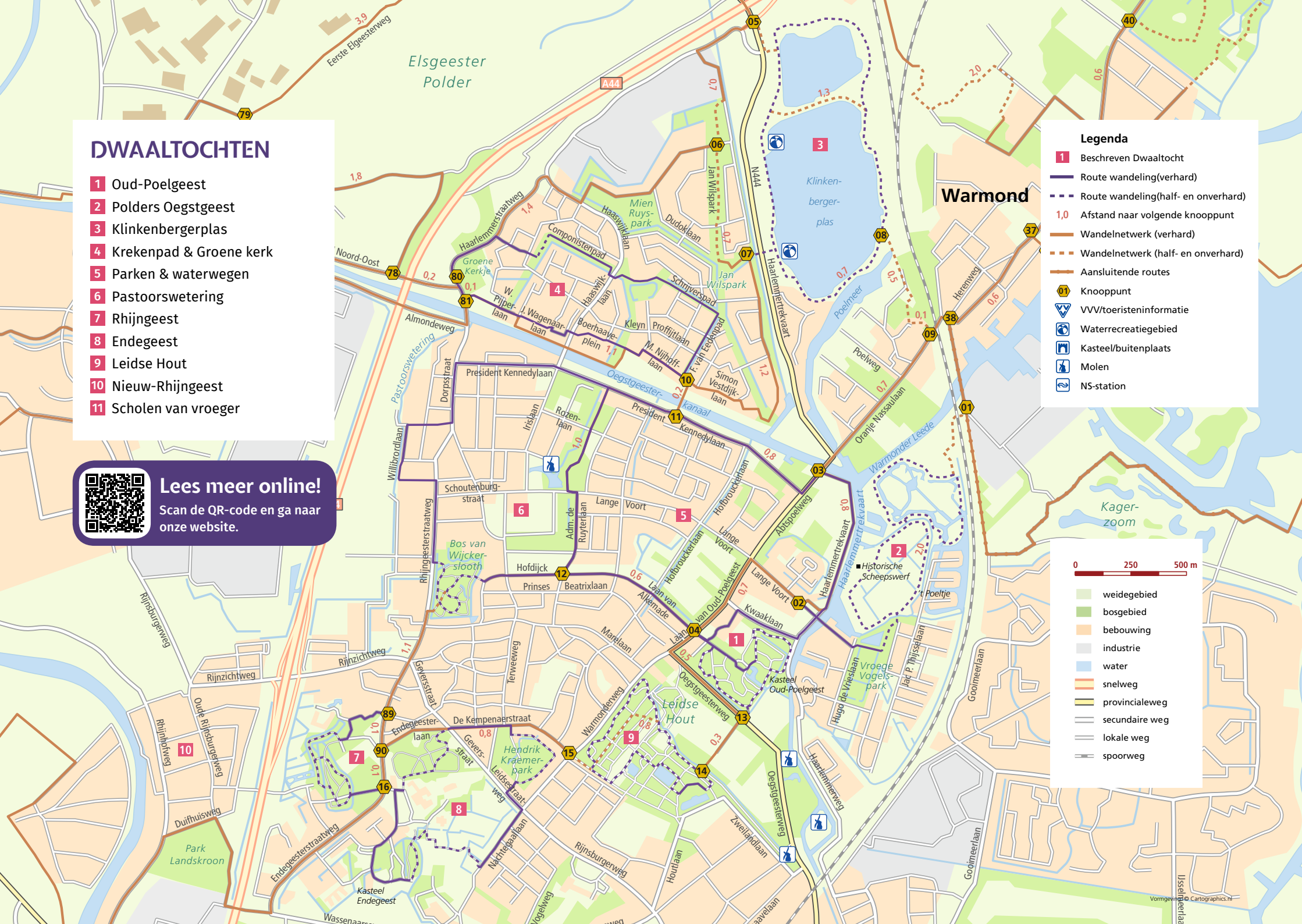
Scan de QR-code en ga naar onze website.

Legenda

- 1 Beschreven Dwaaltocht
- Route wandeling(verhard)
- Route wandeling(half- en onverhard)
- 1,0 Afstand naar volgende knooppunt
- Wandelnetwerk (verhard)
- Wandelnetwerk (half- en onverhard)
- Aansluitende routes
- 01 Knooppunt
- VVV/toeristeninformatie
- Waterrecreatiegebied
- Kasteel/buitenplaats
- Molen
- NS-station

- weidegebied
- bosgebied
- bebouwing
- industrie
- water
- snelweg
- provincialeweg
- secundaire weg
- lokale weg
- spoorweg

DWAALTOCHT 6 PASTOORS- WETERING

Een gevarieerde wandeling rond de historische en idyllische Pastoorswetering, Bos van Wijckerslooth, historisch erfgoed en de Grunerie.

A BOS VAN WIJCKERSLOOTH

In 1803 werd Cypriana van Lelyveld-Van Royen eigenaresse van de buitenplaats Duinzicht. Zij verzocht tuinarchitect J.D. Zocher sr. de formele tuin rondom het huis en de bijbehorende weilanden op landschappelijke wijze in een wandelbos te veranderen.

A

In 1853 kocht monseigneur Van Wijckerslooth de buitenplaats.

In het Zocherbos zijn typerende elementen van de landschapsstijl terug te vinden, zoals slingerende vijverpartijen, de heuvel aan de zuidzijde, bochtige paden en grote solitaire bomen afgewisseld met bosschages. Midden in het bos staat het oorlogs- en verzetsmonument met een bronzen deel van de Oegstgeester beeldhouwer Herbert Nouwens. Het bestaat uit twee delen: de ene is gesloten, zichzelf beschermend, het andere is een open, actief en aanvallend gedeeld. Deze twee delen lopen in elkaar over en vullen elkaar aan. Zo symboliseren zij het verzet.

B KLEIN CURIUM

Klein Curium is een voorbeeld van een eenvoudig pand in classicistische stijl, bouwjaar begin 18e eeuw, verbouwd 1807. Het pand is oorspronkelijk gebouwd als een

B

C

L-vormige krukhuis- of herenboerderij die vervolgens dienst deed als herberg. In het midden van de zeventiende eeuw kocht baljuw en schout Anthony van Dordtmond het pand en in 1670 baljuw Lambertus de Ruyt. Het pand is later vergroot door aan de linkerzijde naar achteren een rechthoekig volume met zadeldak te bouwen. Karakteristiek is de symmetrische gevelopbouw met de 24-ruits schuifvensters. In de voorkamer bevindt zich een schouwstuk met jachtelelementen in empirestijl dat waarschijnlijk tijdens de verbouwing in 1807 is aangebracht.

C DUINZIGT

Het huidige Duinzigt (naam van het klooster werd met ch gespeld) werd in 1995 onderdeel van het Teylingen College na een fusie van een aantal middelbare scholen uit de Bollenstreek. De geschiedenis van de school gaat echter terug tot het midden van de 19e eeuw, toen de zusters Franciscanessen zich op verzoek van Cornelius de Wijckerslooth in Oegstgeest vestigden. In het gebouw, dat in de loop van de tijd een aantal keer is uitgebreid en verbouwd, werden behalve de kleuterschool en naaischool ook een klooster, wees- en armhuis en meisjesinternaat ondergebracht. Vanaf 1903 gingen de zusters voor de kinderen van het internaat zelf het lager onderwijs verzorgen. Begin jaren '80 verdwenen de zusters uit het schoolbeeld. Nu is het een verzamelgebouw van allerlei bedrijven en huisvest een interessante kunstgalerie te bezoeken op kantooruren.

D OUDE RAADHUIS / BRANDSPUIT

De Diaconie- en Heilige-Geestarmmeesters van Oegstgeest kochten in 1686 dit pand aan de voormalige Achterweg of Lijdweg (nu: Lijtweg). De aankoop betrof vermoedelijk twee samengevoegde huizen, die in het midden van de 17de eeuw waren gebouwd. In het noordelijke deel werd het wees- en armhuis gevestigd, in het zuidelijke deel het rechthuis. Nadien is het gebouw in gebruik

- A BOS VAN WIJCKERSLOOT
- B KLEIN CURIUM
- C DUINZIGT
- D OUDE RAADHUIS
- E DE FORENS
- F UIL
- G VOORMALIGE BOLLENSCHUUR
- H DE GRUNERIE
- I VOLKSTUIN VERENIGING DE GRUNERIE

D

Lees meer online!

Scan de QR-code en ga naar onze website.

geweest als baljuw- en schoutenhuis en huisvestte het diverse gerechtelijke- en bestuurscolleges. Daarnaast bood het onderdak aan de gemeentebode en later aan de veldwachter. Bovendien werd hier de brandspuit gestald. In 1900 verloor het gebouw zijn functie als raadhuis, omdat toen het nieuwe raadhuis in het Wilhelminapark in gebruik genomen werd. Daarna was er tot in de jaren '80 de groenten- en fruithandel van de fam. De Wit gevestigd. In 1988 lieten de eigenaren mr. G.P.I.M. Wuisman en mevr. P. Sleeboom het huis geheel renoveren en restaureren op basis van historische foto's.

E DE FORENS

ONTWERP THEO VAN DER NAHMER

Oegstgeest is een forensengemeente. Op de altijd winderige hoek Aert van Nes/Lijtweg wandelt de forens, hoed vast. Hij wandelt tussen ons, vandaar dat een sokkel ontbreekt.

F UIL

ONTWERP THERESIA VAN DER PANT (1993)

Prachtig expressief beeld van een uil die vroeger in dit gebied veel voorkwam.

G VOORMALIGE BOLLENSCHUUR

Gezien vanuit Den Haag werd Oegstgeest wel 'de poort naar de bollenstreek' genoemd. Het waren vooral groentekwekers die de bollenteelt erbij gingen doen, vanwege de aantrekkelijke prijzen die bollen konden opbrengen. De belangrijkste bollengronden lagen langs de westzijde van de Rhijngeesterstraatweg (o.a. bij huize De Grunerie), de oostzijde van de Dorpsstraat, in de Oudenhofpolder, de Hofdijk, de Abtspoelweg, de zuidzijde van de Rijnzichtweg en langs de Rijnsburgerweg. Bekijk de bollenschuur in de Dorpsstraat en bekijk ook het museum (ernaast) van Henk Heemskerk, oud melkboer van Oegstgeest.

H DE GRUNERIE

Oorspronkelijk is de Gruneriebuurt aangelegd voor gerepatrieerden uit voormalig Nederlands-Indië. Het huis *De Grunerie* is gelegen aan één van de oude strandwallen die door Oegstgeest lopen. Het pand is opgetrokken in neoclassicistische stijl, een bouwstijl die tijdens de Franse tijd opkwam en geïnspireerd was op de bouwkunst van de klassieke oudheid.

I OEGSTGEESTER VOLKSTUIN VERENIGING DE GRUNERIE

Versholen achter de Gruneriebuurt is één van de grootste groene gebieden van Oegstgeest: OVV (Oegstgeester Volkstuin Vereniging) een volkstuinvereniging met ongeveer 110 tuinen, een praathuis en een bijtuintje.

Dineren bij Oud Poelgeest

Elke dag vanaf 12:00 voor lunch, borrel of diner

kasteeloudpoelgeest.com 071 - 517 42 24 Poelgeesterweg 1, Oegstgeest

ARCHITEKTENBURO
Marcel DIJK
VAN

- A** PARKBOS
- B** BUITENPLAATS RHIJNGEEST
- C** BOERDERIJ FAMILIE DE VOOGD
- D** GEMEENTEHUIS, VM. JELGERSMAKLINIEK

Lees meer online!

Scan de QR-code en ga naar onze website.

DWAALTOCHT 7 RHIJNGEEST

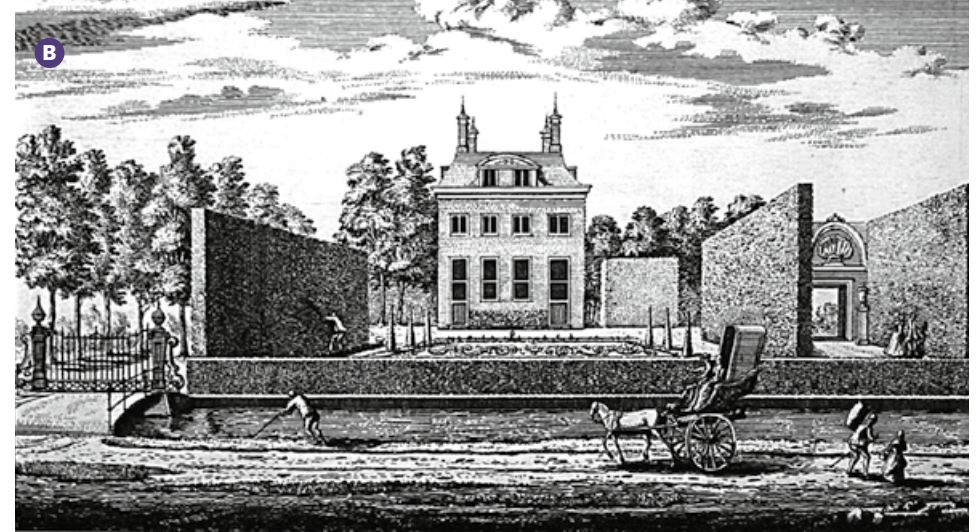
Een buitenplaats met zoveel parkbos eromheen is een zeldzaamheid. Het verwilderde bospark Rhijngeest zal geleidelijk teruggebracht worden in Engelse landschapsstijl. Op het 8 ha terrein is een grote variatie aan bomen, planten en vogels te bewonderen vanwege de rijke ondergrond die zowel uit klei, zand en veen bestaat.

A PARKBOS

Een groot deel van de route wandel je door een bos van eiken, essen en abelen. De route is onderdeel van Nationaal Park Hollandse Duinen. Wat kun je aantreffen? Stinzenplanten in het voorjaar. Je hoort zangvogels als de grote lijster en het winterkoninkje. Bijna dagelijks zijn roofvogels te zien als buizerd, torenvalk en de bosuil. In de schemering verschijnen vleermuizen die overdag in de holle bomen slapen. En paddenstoelen; er zijn meer dan 100 soorten gevonden. Het huidige park heeft nog 19de eeuwse elementen, zoals de in 2017 gerenoveerde Drakenbrug.

B BUITENPLAATS RHIJNGEEST

Het oorspronkelijke huis stamt waarschijnlijk uit 1720. Tot ver in de 18de eeuw staat de historische buitenplaats Rhijngeest bekend als Overgeest. Rond 1725-30 verandert de hofstede Overgeest in een buitenplaats met 'een heerenhuis, koetshuis, stallen, oranje-huis, vijvers, enz'. Een krappe eeuw later krijgt het huis zijn koloniale uiterlijk met witgepleisterde wanden, royaal overstekend dak en een door zuilen gedragen veranda en balkon. Bij de laatste restauratie in 1988 bleek dat het oude huis volledig in het

nieuwe is geïntegreerd. Koetshuis annex stalgebouw en koetsierswoning zijn overblijfselen van Overgeest. Enkele geknotte lindes en een deel van de bakstenen tuinmuur zijn restanten van de 18de eeuwse formele Franse tuin. In de 19de eeuw krijgt de tuin een landschappelijk karakter. In 1895 wordt een deel van de buitenplaats afge-stoten en in 1900 verkocht aan de gemeente Leiden. Huis Rhijngeest komt in particuliere handen.

C BOERDERIJ FAMILIE VOOGD

Op de kadastrale kaart van 1808 zijn villa Rhijngeest, het koetshuis en de boerderij (met een nu verdwenen kas) direct te herkennen. Een 18de -eeuwse muur verbindt het landhuis met de boerderij. Een recenter, verhoogd deel van deze muur, naast de boerderij, wijst erop dat hier ooit het verlengde van de Endegeesterwetering liep. Rond 1900 werden Rhijngeest en Endegeest door de gemeente Leiden verworven voor een psychiatrische inrichting. De boerderij is toen verbouwd tot ambtswoning en het voorhuis werd met een verdieping verhoogd. Een kleine eeuw later is de boerderij verder ver- en uitgebouwd tot comfortabele woningen die met hun tuinen profiteren van het bos van Rhijngeest.

D GEMEENTEHUIS, VM. JELGERSMAKLINIEK

Op het landgoed Rhijngeest verrees in 1903 een modern sanatorium met 80 bedden. Hiermee ging de wens van professor Jelgersma in vervulling: de realisatie van goed medisch onderwijs én een goede opleiding. De Leidse gemeentearchitect G.J. Driessen ontwierp het sanatorium in Zwitserse chaletstijl met witgepleisterde gevels met rode accenten en overstekende kappen met uitgesneden of gezaagde decoratieve randen. Deze stijl zou een rustgevend effect op de patiënten hebben. Kort na WO II wijzigde de naam Rhijngeest in Jelgersmakliniek. Sinds 1999 is het pand na een grondige restauratie in gebruik als gemeentehuis.

DWAALTOCHT 8 ENDEGEEST

Wandelen in de voormalige rivierdelta van de Rijn. De Rijn was in de middeleeuwen een onrustig lopende rivier die regelmatig buiten haar oevers trad. Bij overstromingen bleven afwisselend lagen klei- en zandlaagjes achter. Pas aan het begin van de 12 eeuw werd de rivier bedwongen. Waar de Rijn door oude strandwallen was heen gebroken, leverde dat het einde van een strandwal op, het einde van een geest: Endegeest. Tussen de strandwallen lagen moerassige veengebieden. Op de hoger gelegen strandwal was bewoning mogelijk.

- A** KASTEEL ENDEGEEST
- B** DESCARTES
- C** BEELDEN MATTHIEU NAB
- D** LAND VAN BREMMER
- E** HENDRIK KRAEMERPARK

Het grootste deel van het Land van Bremmer maakte deel uit van het landgoed Endegeest. Ook nu geeft dit gebied een goed beeld hoe het er vroeger uit zag: grillig lopende krekken en eilandjes met bomen als elzen en hazelaars. De bodem bestaat uit veen afgewisseld met lagen klei en zand (D). Vanwege de bijzondere ondergrond is het landgoed rijk aan orchideeën, een grote variatie aan broedvogels en overwinteraars als de houtsnippen. Bij de ingang van het kasteel staat een monumentale Hollandse linde.

A KASTEEL ENDEGEEST

De oudste vermelding van het middeleeuwse kasteel Endegeest dateert uit 1307. Het was waarschijnlijk een rechthoekig gebouw. Tijdens een recente restauratie zijn 13de eeuwse kloostermoppen gevonden. Na de Tachtigjarige Oorlog werd op de ruïnes van het kasteel een buitenverblijf herbouwd in de stijl van het Hollands classicisme. Een latere toevoeging zijn de twee markante hoektorens. Aan de buitenkant werden

Lees meer online!

Scan de QR-code en ga naar onze website.

vooral de raampartijen aan de heersende mode aangepast. In het interieur zijn nog 17de eeuwse balkonplafonds, een 17de eeuwse cassettenplafond en 19de eeuwse papieren behangsels met mythologische jachtscènes te zien.

B DESCARTES

Op de binnenplaats van het kasteel voor de entree staat een bronzen borstbeeld van de beroemde filosoof, René Descartes (1596-1650) van Erszébet Baerveldt. Nog geen 20 jaar oud komt hij naar de Nederlanden waar volgens hem het klimaat beter is om te denken. De Franse Renatus Cartesius is bekend van zijn uitspraak 'Ik denk dus ik besta' ('cogito ergo sum'). Nadat zijn boek *Meditationes* (anoniem) is uitgegeven, neemt hij zijn intrek in Endegeest om in alle rust verder te werken. Hier voert hij een uitgebreide correspondentie en ontvangt bezoek uit binnen- en buitenland, zoals Constantijn Huygens en Jan Comenius.

C BEELDEN MATTHIEU NAB

In het beeldenpark van Endegeest staan vijf beelden van Mathieu Nab; één houten en vier marmeren. Nab bewerkt hout en marmer telkens anders, gladgepolijst of juist ruw. Uit een stam van 3.80 mtr(!) Azobéhout verrijst

een figuur met afwisselend ronde en rechte lijnen. Het lijnenspel op de rug suggereert een elegant gewaad. Vlechtwerk in het haar verwijst naar vroeg Griekse beelden. Zonder vooropgezet plan hakte Nab in het Portugese marmer. Zijn voorliefde voor de vrouwenfiguur valt op. De geknielde marmeren figuur met de naar achter gebogen armen roept de godin Venus in herinnering die oprijst uit zee en haar haar uitwringt. Het hoekige marmeren beeld (Vat) lijkt niet figuratief. Toch zijn een neus en oog erin verwerkt, waardoor het beeld menselijke trekken krijgt. Op de hoge sokkel wordt het (holle!) vat indrukwekkender.

E HENDRIK KRAEMERPARK

Op de uitlopers van twee strandwallen kon architect Jan Stuijvinga in 1915 in opdracht van verschillende zendingsorganisaties aan de slag. Op een 5 ha groot terrein verzeen een school- annex administratiegebouw, twee directeurswoningen en een dubbele dienstwoning. De tuin werd aangelegd naar een ontwerp van Copijn uit Groenekan. Op 19 september 1917 werd het Zendingshuis geopend. De naam veranderde in 1971 in Hendrik Kraemer Instituut, genoemd naar een pionier op het gebied van zending en oecumene. Mei 1999 sloot het instituut haar deuren en kreeg het een herbestemming als appartementencomplex.

DWAALTOCHT 9 LEIDSE HOUT

Op de gemeentegrens van Oegstgeest ligt het heerlijke park de Leidse Hout. Jan Wolkers schreef in 1947 op 21-jarige leeftijd het gedicht 'Uitzicht'. Hij woonde toen op de Rijnsburgerweg 151, aan de achterzijde uitkijkend op de Leidse Hout. De vierde strofe luidt: 'Zou ik iets anders wensen dan dit uitzicht,/Op deze stille dingen van geluk?/Geen dood ontnemt dit land het warme zonlicht/ Geen mensendaad breekt deze dromen stuk.'

- A** SPEELWEIDE
- B** THEEHUIS
- C** DE WATERLELIE
- D** OPENLUCHTTHEATER

Lees meer online!

Scan de QR-code en ga naar onze website.

GESCHIEDENIS EN ONTWERP

Het initiatief voor de aanleg van een Leids volkspark kwam van het communistisch raadslid Johan Knuttel die de leefomstandigheden van de Leidse arbeiders wilde verbeteren, vandaar de naam Volkspark. In 1928 kwam grond beschikbaar voor een groot volkspark. Vervolgens gingen arbeiders in het kader van de werkverschaffing aan de slag. In de werkverschaffing kregen de werklozen geen echte baan aangeboden, maar werden ze door de overheid verplicht om in grote werkploegen ongeschoold werk uit te voeren. Dit alles gebeurde met schop, kruiwagens en kiepkar. Het zompige veen werd ontwaterd en afgegraven, er werd zand gestort en de bomen konden worden geplant. De Leidse Hout werd geopend in 1931. Het grootste deel van de Hout ligt in de Marepolder, na de oorlog is bij de noordwesthoek een nieuw stuk aangelegd in de Kikkerpolder, daar is het openluchttheater.

LUISTERRIJK GROEN

Het park ligt deels op zandgrond (oude strandwal, westzijde) en deels op veen (z.o.-zijde). Dit is in de beplanting terug te

vinden. Op het zand werden eik, beuk, tamme kastanje en berk aangeplant; op het veen es, eik, elk, wilg (prachtige staan bij de grote vijver) en populier. Wie in het voorjaar dwaalt door het park wordt bedwemd door de geur van daslook. Stinzenplanten als daslook, bosanemoon, speenkruid, wilde hyacint, sneeuwkllokje maken het park betoverend. En voor paddenstoelen liefhebbers... je vindt wel 140 soorten in het park!

KUNSTWERKEN

Al eens op een van de herinneringsbanken gezeten in het park? Op de speelweide staat een riante smeedijzeren bank: neem plaats! De banken zijn een eerbetoon en een aandenken aan stichters, de ontwerper en werkers van de Leidse Hout. Een slok water genomen van de prachtige drinkfontein met leeuwenkop uit 1932?

A GROTE SPEELWEIDE

Voetballen, Werfpop locatie, met de hond spelen, een verjaardagspartij met speurtocht, picknicken. Vermaak!

B THEEHUIS EN HERTENKAMP

Heerlijk verpozen op het terras, met een glas, een high tea, met een muzikaal combo op de achtergrond. Of met regen binnen en ontdek

de dieren op de plafondschildering. De kleintjes spelen buiten in het zand, de ooievaars zijn teruggekeerd op hun nest. Nieuw leven dient zich aan, de pauwen schreeuwen, nijlganzen als nieuwe tijdelijke bezoekers naast de herten: voor elke Oegstgeestenaar en Leidenaar zo vertrouwd.

C DE WATERLELIE

In een volkspark vind je altijd een muziektent. In de vijver voor de muziektent bloeien in juni/juli de waterlelies. Frederik van Eeden dicht 'Ik heb de waterlelie lief, daar die zo blank is en zo stil haar kroon uitplooit in 't licht.' De muziektent *De Waterlelie* lijkt toch op een waterlelie? Op zomeravonden kan je genieten van zwoele tangomuziek en wordt de tango vol overgave gedanst. Op andere momenten zingt een havenkoor, speelt een harmonie, kortom muzikaal vermaak voor jong en oud.

D OPENLUCHTTHEATER

Een beetje verscholen vind je het idyllische openluchttheater: het groenste theater in de regio. Van het voorjaar tot het najaar worden voorstellingen aangeboden. Heerlijk in het gras picknicken en genieten van toneel, muziek, dans en film. Tussendoor getrakteerd op een zingende merel of het roffelen van een specht!

DWAALTOCHT 10 NIEUW RHINGEEST

Oegstgeest aan de Rijn, de 'oudste' en de 'jongste' wijk van Oegstgeest. Oudste wijk: de Oude Rijn was de grens (limes) van het Romeinse rijk. In het zuidelijke deel zijn sporen gevonden van een Merovingische nederzetting (575-725 AD). De jongste uitbreiding van Oegstgeest is opgezet in de sfeer van de huizen van het oude dorp.

- A** CORPUS
- B** DE LANDMAN
- C** HET DOK
- D** MUURGEDICHT
- E** LANDSKROON
- F** JOOP VAN DER REIJDENBRUG

Start de wandeling bij op zijn schoffel rustende *De Landman*. Tegenover het winkelcentrum staat het schoolgebouw Het Dok. Wandel naar het gedicht *De grens* op Zilverstein 24.

Wandel naar Coxhoorn en ontdek de waterrijke wijk. Op het bruggetje heb je mooi zicht op de variatie aan bouwstijlen en ontdek je dat de drempels van de huizen op de Wassende Maan zijn aangepast aan het verloop van de gracht. Wandel naar de brug met betonnen slingers als versiering en loop naar park Landskroon. Slenter door het park naar de betonnen bank op de Rhijnhofweg. Loop deze weg af langs de Villa Eilanden naar de prachtige Joop van der Reijdenbrug met een weids uitzicht op de Oude Rijn en de wijk 't Duyfrak (Valkenburg).

A B WIJKWACHTERS

Twee 'wachters' markeren Nieuw Rhinggeest. **A** - De stalen mensfiguur 35 meter hoog van *Corpus*, de educatieve attractie van de menselijke anatomie. Je reist door de mens en leert hoe het lichaam in elkaar zit, hoe het werkt en wat je moet doen om gezond te blijven. Bio Science Park is terecht achter *Corpus* gesitueerd.

Lees meer online!

Scan de QR-code en ga naar onze website.

B - *De Landman* (1973) van Hans Bayens. Bronzen beeld van een op een schoffel leunende man op de hoek van de Rijsburgerweg/Flores-weg. De Landman staat bij de ingang van de wijk. Het beeld straalt rust uit, je zou hem bijna naar de weg willen vragen. Vroeger zag je in deze omgeving vaak landmannen, bezig hun land te bewerken. Het nodigt bewoners uit om ook te rusten na gedane arbeid. Het beeld is eerst geboetseerd, vervolgens gegoten in brons. Het beeld heeft geen sokkel nodig, de landman kijkt over zijn land, nu over Oegstgeest aan de Rijn.

C HET DOK

In een markante jonge wijk past een vernieuwend multifunctioneel gebouw met o.a. de school: Het Dok. Architect De Ruiter had drie thema's: frisse lucht, veel daglicht en natuurlijke materialen. En dat zie je terug in het fraaie gebouw.

D MUURGEDICHT DE GRENS

Het gedicht van Willem de Bondt verwijst naar de vroegere grens van het Romeinse rijk, de limes. Het ontwerp verbeeldt de grens grafisch, als scheiding maar ook als verbinding. Het hek interacteert verrassend met het gedicht.

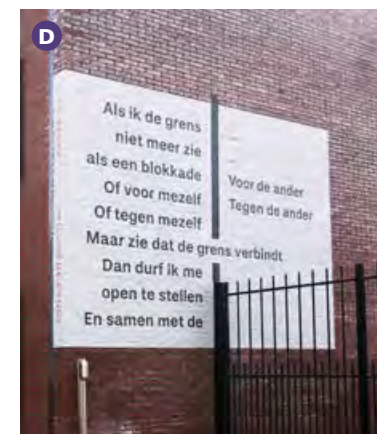

E PARK LANDSKROON

Een rijke archeologische vindplaats o.a. van de Schaal van Oegstgeest. Dwaal door het heerlijke park en picknick bij de speciale Amaliaboom. Slenter door het park naar de betonnen bank aan de Rhijnhofweg.

F JOOP VAN DER REIJDENBRUG

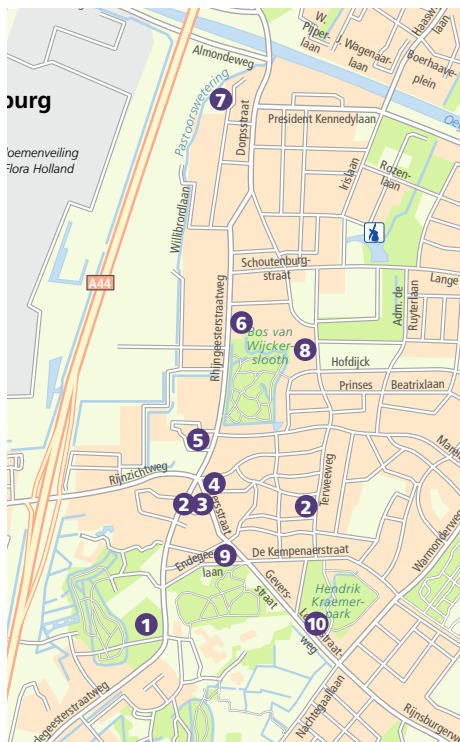
De Oude Rijn, limes, je kan de brug over naar de wijk 't Duyfrak. Joop v.d. Reijden was oudstaatssecretaris en wethouder van Oegstgeest. Architect van de ranke brug is Sybren van Breda. Leuk detail is het kompas dat in het wegdek is getekend rond de pijler. Hiermee wordt gereferreed aan de scheepvaart in het gebied.

DWAALTOCHT 11 SCHOLEN VAN VROEGER

Een VOO-dwaaltocht langs scholen van vroeger, sommige zijn verdwenen of kregen een andere plek in ons dorp.

1 De tocht begint bij de voormalige **Hervormde Koningin Julianaschool** aan de Endegeesterstraatweg 3. Deze school is bekend omdat Jan Wolkers er op heeft gezeten en over heeft geschreven in 'Terug naar Oegstgeest'. Jan Wolkers beschrijft de gebrandschilderde ramen met bijbelse teksten. Jugendstil tableaus in het trappenhuis.

2 Vandaar voert de tocht naar het midden van de Deutzstraat waar op (thans) nummer 19 de door jonkvrouw M.J. Gevers van Endegeest in 1875 gestichte en bij oudere dorpsgenoten heel bekende Gevers Deutz Kleuterschool was gevestigd. In 1985 is deze school gefuseerd met de Openbare lagere Terweeschool tot de **Gevers-Deutz Terweeschool** aan de Terweeweg 106.

3 Tegenover deze voormalige kleuterschool aan de Deutzstraat (toen Schoolstraat) lag

aan het St. Janshof de **eerste gemeenteschool**. Het was een klein gebouw met ernaast het woonhuis van de schoolmeester. Het gebouw verkeerde eind 19e eeuw in zo slechte staat, dat - na heel wat overleg in de gemeenteraad - in 1876 besloten werd een nieuwe school te bouwen.

4 Dan oversteken naar Geversstraat 5, bij de Leidse buurt. Daar staat een oud gebouw, waarop in grote letters: **Gemeenteschool anno 1879**. Dat bleef het tot 1928; in 1930 kwam een nieuwe openbare school aan de Terweeweg. Tegenwoordig is in het gebouw een sportschool gevestigd.

5 Naast de kerk staat aan de Rhijngesterstraatweg 47 de **Willibrordschool**. Oorspronkelijk een gemengde R.K. school, maar begin 1946 vond de splitsing plaats en werden de jongens en meisjes apart ondergebracht. Het totale leerlingenaantal steeg zo sterk dat besloten werd een nieuwe school voor meisjes te bouwen. Op 23 juli 1953 werd deze "Mariaschool" ingewijd. In de jaren '60 kregen meisjes en jongens weer samen les in het oorspronkelijke gebouw, nu basisschool Jenaplan de Kring.

6 En niet te vergeten Duinzigt, waar de Zuster Franciscanessen van Mariadal op 2 juli 1850 van de Heren van Oegstgeest vergunning kregen om een **Naai- en Bewaarschool** te beginnen in Klein Duinzigt, nu Klein Curium, Rhijngesterstraatweg 38.

7 De **allereerste school** van Oegstgeest was gevestigd in de Oude Pastorie van het Groene Kerkje, Groenhovelaan 41, waar de Paep van Oegstgeest les gaf. De 2e schoolmeester van Oegstgeest was Joris de Witte, nu bekend van de Openbare Lagere School in Haaswijk.

8 Aan de zuidgevel van de Rehobothkerk, Lytweg1, zijn nog twee sprinkhanen te zien van kleuterschool **De Sprinkhaan**.

9 Wist u dat de **Montessorischool** is begonnen in een prachtig gebouw uit 1910 aan de Geversstraat? De panden Geversstraat 46 en 48, waarin van 1938 tot 1954 de Montessorischool voor Lager Onderwijs en van 1938 tot 1956 de Montessorischool voor Voorbereidend Onderwijs was gevestigd.

10 Last but not least, aan de Leidse Straatweg 11 zat de Nederlands **Hervormde Zendingsschool**, later **Hendrik Kraemer Instituut** genoemd. In 1917 gebouwd in nieuw historiserende stijl naar een ontwerp van J. Stuivinga.

Lees meer online!

Scan de QR-code en ga naar onze website.

MET DANK!

Geen monumenten weekend, toch een boekje voor meer dan één jaar.

Stichting Osger Support heeft in juni in verband met de COVID-pandemie in overleg met de gemeente besloten om het Open Monumenten-weekend 2020 af te gelasten. Osger heeft -om de continuïteit van het weekend te borgen - een alternatief Corona Proof programma ontwikkeld. Daarbij wordt juist de veilige buitenruimte opgezocht om eenieder op een bijzondere speelse en actieve manier te laten genieten van al het moois dat Oegstgeest te bieden heeft op het gebied van erfgoed, cultuur en natuur. De gemeente heeft ons gestimuleerd om ook in 2020 het traditionele boekje te maken. De elf inspirerende dwaaltochten dagen u uit om het thema 2020 “leermo(nu)ment” in ons dorp zelf in te vullen.

Trek de wandelschoenen aan, plan de komende weken of in de komende maanden regelmatig een dwaaltocht en leer steeds weer meer van Oegstgeest, tot aan (Oegstgeest aan) de Rijn aan de andere kant van de A44.

Wij bedanken eenieder die ons dit jaar weer heeft geholpen. Als eerste het Milieu Educatie Centrum dat hun kaart met “Ommetjes” om niet ter beschikking heeft gesteld als basis voor de dwaaltochten. En natuurlijk niet te vergeten de adverteerders in dit boekje: Burgy, Marcel van Dijk, Kees Lau, Kasteel Oud-Poelgeest en Veldman Rietbroek architecten.

Foto's : Fotoarchief Gemeente Oegstgeest, Jan Halin en Jacob Hofdijk

Redactie: Saskia Baatenburg de Jong, Jan Halin, Lineke Hofdijk

Vormgeving: P& ontwerp-Paul Noordermeer

Druk: Oranje van Loon, Den Haag

BURGY
KLASSIEK BOUWEN

Restauratie van Huis te Warmond

www.burgy.nl

